

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

14 juni 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN
PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDERING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de toepassingsmogelijkheden van het decreet ruimtelijke ordening in het kader van de huisvesting van seizoenarbeiders	1
Vraag om uitleg van mevrouw Joke Schauvliege tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de weigering van een stedenbouwkundige vergunning voor het aanbrengen van isolatie aan de buitenzijde van een woning of gebouw	5
Vraag om uitleg van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de onhaalbaarheid voor particulieren van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2004 tot het vaststellen van een onderhoudspremie voor beschermde monumenten en stads- en dorpsgezichten	8

Waarnemend voorzitter: de heer Erik Matthijs

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de toepassingsmogelijkheden van het decreet ruimtelijke ordening in het kader van de huisvesting van seizoenarbeiders

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik vermoed dat de problematiek van de huisvesting van seizoenarbeiders u niet vreemd is. In 2006 heb ik dat voor het eerst aangekaart, zowel op het vlak van wonen als op het vlak van ruimtelijke ordening. Door omstandigheden echter is mijn vraag alleen in de commissie voor Wonen aan bod gekomen (*Hand. VI. Parl. 2005-06, nr. C300*). Nochtans zijn er twee aspecten aan dit probleem. Enerzijds is er het aspect van het wonen op zich. Anderzijds is de vraag welke vergunningen er nodig zijn voor bepaalde oplossingen en wat kan binnen de ruimtelijke ordening.

Ik heb in mijn regio een bezoek georganiseerd voor minister Keulen om zich ter plaatse te kunnen vergewissen van de situatie. Tegelijkertijd is er in Zuid-Limburg een overleg geweest waar ook een aantal ambtenaren van uw administratie Ruimtelijke Ordening aanwezig waren om na te gaan hoe op korte termijn oplossingen kunnen worden gecreëerd. In mijn regio, de fruitstreek, krijgen we te maken met seizoenarbeid die gekoppeld is aan de pluktijd. Dat brengt een enorme concentratie van seizoenarbeiders met zich mee. Het zou om 5000 tot 8000 personen gaan. De laatste jaren zijn dat vooral Polen, terwijl het vroeger Spanjaarden en sikhs waren. Morgen zullen het allicht mensen zijn met een andere nationaliteit. Het punt is dat we altijd zullen worden geconfronteerd met mensen uit het buitenland die deze arbeid nog willen verrichten. Het fruit moet worden geplukt en een fruitteiler wil dat zijn fruit wordt geplukt. Door wie dat gebeurt, is niet echt zijn zorg.

Er is wel een probleem van huisvesting. Heel wat seizoenarbeiders worden gehuisvest in slechte omstandigheden. De Wooninspectie heeft enkele jaren geleden de vinger op de wonde gelegd. Dat was ook de reden waarom ik vorig jaar die problematiek heb aangekaart. Sommige woonomstandigheden konden niet door de beugel en werden gesloten. Ook in zo'n sector evolueren de dingen snel. De voorbije twee of drie jaar zijn er maatregelen genomen. We hebben er immers geen belang bij dat de sector in een slecht daglicht komt te staan. Alleen is het geen evidentie.

Fruittelers zoeken heel wat creatieve oplossingen, maar vaak worden de vergunningen door het Agentschap RO-Vlaanderen afgewezen omdat de huisvestingsconstructies die ze willen bouwen of plaatsen, meestal ruimtelijk noch architecturaal geïntegreerd zijn in de gebouwen van het fruitbedrijf. Het idee van woonunits zou een goede oplossing kunnen zijn om tegemoet te komen aan het tijdelijke huisvestingsprobleem. Echter, deze worden vaak niet goedgekeurd omdat het plaatsen van dergelijke woonunits zou leiden tot visuele verloederen van het platteland.

Ondertussen blijft het probleem bestaan. Tot voor kort was het zo dat de gemeente een tijdelijke vergunning kon afleveren. Sint-Truiden bijvoorbeeld heeft het probleem de voorbije tien jaar op die manier proberen op te lossen, maar door een decreetswijziging is dit niet meer mogelijk en dringt zich de vraag op hoe er een goede oplossing kan worden gevonden. Tijdens de vergadering in Zuid-Limburg kwam vanuit het departement RWO het signaal dat men niet dadelijk gewonnen is voor tijdelijke huisvesting in de vorm van woonunits, maar dat men wel wil meewerken aan vaste huisvesting op het landbouwbedrijf zelf. Tijdens het werkbezoek met minister Keulen bleek trouwens dat nogal wat landbouwers in goede, kwalitatieve huisvesting boven bijvoorbeeld een loods willen investeren. Ik heb begrepen dat dit onderzocht moet worden. Ik wil zeker geen pleidooi houden om tijdens de volgende tien tot twintig jaar overal in Zuid-Limburg woonunits te plaatsen, maar we zitten nu eenmaal in deze situatie en er moet een overgangsfase komen waarin tijdelijke huisvesting wordt getolereerd zonder dat er wantoestanden ontstaan.

Op welke manier kan een gemeente opnieuw een tijdelijke vergunning – rechtstreeks en autonoom volgens de modaliteiten – van 3 of maximum 5 jaar geven voor verblijfsaccommodaties op haar grondgebied? Ik heb het dan over tijdelijke woonunits, wooncontainers of caravans die buiten de gebouwen worden ingericht. Dat zou een tijdelijke oplossing kunnen zijn. Op die manier kan elke gemeente die wordt geconfronteerd met de huisvestingsproblematiek van seizoenarbeiders, mits rekening te houden met de provinciale stedenbouwkundige verordening, een eigen vergunningenbeleid ontwikkelen. Daarnaast moet ook de kwaliteit worden gegarandeerd. Er ontstond het idee om in de provinciale stedenbouwkundige verordening kwaliteitsnormen op te nemen. We delen immers allemaal de zorg naar kwaliteit.

Mijnheer de minister, welke reglementering in het kader van ruimtelijke ordening is van toepassing op de tijdelijke huisvesting? Is er een beleidskader voorhan-

den waardoor tijdelijke huisvesting in de agrarische sector mogelijk kan zijn?

Is wonen buiten de bedrijfswoning verboden? Zo ja, waarom? Zo neen, aan welke voorwaarden en voorschriften moet men dan voldoen?

Kan er een wettelijk kader worden gecreëerd waardoor de gemeenten opnieuw autonoom tijdelijke vergunningen voor huisvesting voor seizoenarbeiders kunnen uitvaardigen in afwachting van de creatie van permanente huisvesting op het bedrijf zelf? We moeten realistisch zijn dat dit niet op een jaar tijd kan worden gerealiseerd, maar eerder op middellange termijn.

Kunt u de vraag naar de invulling van een provinciale stedenbouwkundige verordening inzake tijdelijke huisvesting voor seizoenarbeid onderschrijven? Welke elementen in het kader van het toepassingsgebied, voorschriften inzake verblijfskwaliteit en afwijkingen of strafbepalingen moeten er dan zeker en vast in opgenomen worden?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, het spreekt vanzelf dat ik naar aanleiding van de vraag van mevrouw Heeren het antwoord heb gelezen dat minister Keulen gaf op 3 mei 2007 (*Hand. VI. Parl. 2006-07, nr. C178*). Toen werd de vraag gesteld of het Kamerdecreet van toepassing was op de tijdelijke huisvesting voor seizoenarbeiders, dan wel of er andere pistes konden worden gevolgd.

Mijn collega stelde toen in de commissie het volgende: “Ik zal nu op heel korte termijn de kabinetten Wonen en Ruimtelijke Ordening rond de tafel brengen over dit onderwerp. Ik zal daarbij ook diegenen uit het parlement uitnodigen die daarin geïnteresseerd zijn, net als mensen van de lokale overheid. Dan heb ik het over de mensen van de stad en over de mensen van de vakcentrales in de agrarische sector, die daar ook mee hun schouders onder willen zetten. Ook onze administraties zullen aanwezig zijn, waaronder inderdaad ook iemand van het Agentschap Inspectie RWO, en ook van het Agentschap Wonen zelf. De bedoeling is te komen tot aanpassingen aan het Kamerdecreet. We zullen onderzoeken hoe we dat eventueel reglementair kunnen onderbouwen om nu eens een sluitende oplossing te vinden voor deze problematiek. Vandaag wil iedereen die oplossing. De sector is er zelf ook vragende partij voor. Ze wil zeker en vast geen ongebreidelde vrijheid. Ze wil zich beschermd zien door oplossingen, zodat ze weet dat de gedane investeringen duurzaam zijn, dat er niet wordt geïnvesteerd in een soort bodemloze put, doordat er naderhand wordt vastgesteld dat dit vergunningsmatig niet in orde is.”

Mevrouw Heeren, ik moet eerlijk zeggen dat ik daar maar weinig aan toe te voegen heb. Het spreekt vanzelf

dat ik graag meewerk aan dit initiatief dat desgevallend moet leiden tot een wijziging van het Kamerdecreet. Op 21 mei 2007 vond te Borgloon een eerste overleg plaats, waarop u trouwens aanwezig was. Daar werd reeds een eerste aanzet gegeven voor het zoeken naar een oplossing voor deze problematiek.

In verband met de reglementering wil ik verwijzen naar artikel 11 van het Koninklijk Besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen.

Het artikel bepaalt: “De agrarische gebieden zijn bestemd voor de landbouw in de ruime zin. Behoudens bijzondere bepalingen mogen de agrarische gebieden enkel bevatten de voor het bedrijf noodzakelijke gebouwen, de woning van de exploitanten, benevens verblijfsgelegenheid voor zover deze een integrerend deel van een leefbaar bedrijf uitmaakt en eveneens para-agrarische bedrijven. Gebouwen bestemd voor niet aan de grond gebonden agrarische bedrijven met industrieel karakter of voor intensieve veeteelt, mogen slechts opgericht worden op ten minste 300 meter van een woongebied of op ten minste 100 meter van een woonuitbreidingsgebied, tenzij het een woongebied met landelijk karakter betreft. De afstand van 300 en 100 meter geldt evenwel niet in geval van uitbreiding van bestaande bedrijven.”

Samengevat: het KB van 28 december 1972. Men stelt dat agrarische gebieden bestemd zijn voor landbouw. Daarover zijn we het eens. Ze mogen enkel de voor het bedrijf noodzakelijke gebouwen bevatten, de woning van de exploitanten, benevens verblijfsgelegenheid voor zover die een integrerend deel van een leefbaar bedrijf uitmaakt.

De omzendbrief van 8 juli 1997 bij de gewestplannen, opgesteld door toenmalig minister Baldewijns, die de gewestplanvoorschriften nader toelicht en ruimtelijke criteria in functie van de beoordeling van concrete aanvragen aanreikt, stelt het volgende onder punt c): “In het agrarisch gebied is aldus toegelaten verblijfsgelegenheid voor zover deze een integrerend deel van een leefbaar bedrijf uitmaakt.” Iedere keer merken we dus hetzelfde jargon en dezelfde woordenschat op en vaak wordt nog een en ander een beetje verfijnd.

In de omzendbrief staat verder: “Hierbij moet in de eerste plaats worden gedacht aan toeristische verblijfsgelegenheid zoals de mogelijkheid van overnachting op een landbouwbedrijf of kampeermogelijkheid op een landbouwbedrijf. Aldus kunnen in toeristische streken leefbare landbouwbedrijven worden ingeschakeld in de toeristische bedrijvigheid.” Het betreft hier met andere woorden het hoevetoerisme.

Ik ga verder met het citaat: “Eveneens kan worden gedacht aan verblijfsgelegenheid voor seizoenarbeiders.”

ders. Geen vaste verblijven (weekendhuizen) of afzonderlijke woningen kunnen worden toegestaan en de landbouwactiviteit dient de hoofdactiviteit te blijven.” Ik herhaal dat het dus niet mag gaan om vaste verblijven in de vorm van weekendhuisjes of om afzonderlijke woningen. Bovendien moet de landbouwactiviteit de hoofdactiviteit blijven.

En verder: “De verblijfsgelegenheid die hier wordt bedoeld is inderdaad essentieel gericht op tijdelijk verblijf. Permanente verblijfsgelegenheid voor andere personen dan de exploitanten van het bedrijf en hun gezin kan niet worden toegelaten, ook al zouden het personen, andere dan de exploitanten, betreffen die tewerkgesteld zijn op het bedrijf. Het begrip ‘leefbaar bedrijf’ dient hierbij te worden begrepen in de zin van een werkelijke, volwaardige landbouwexploitatie. Het is niet de bedoeling om bij de beoordeling van een bouwvergunningsaanvraag de economische rentabiliteit van het agrarisch bedrijf door te lichten, maar wel dient nagegaan te worden of het werkelijk en ondubbelzinnig om een agrarisch bedrijf gaat. Aan de hand van de bouwplannen moet worden nagegaan of het in de ontworpen bouwwerken onder te brengen bedrijf geen voorwendsel is om een gebouw op te trekken dat niet beantwoordt aan de bestemming agrarisch gebied en bijgevolg in dergelijk gebied niet thuishoort, zoals bijvoorbeeld een hotel of een gewone camping.” Dat citaat uit de omzendbrief van minister Baldewijns uit 1997 is voor zover ik weet nog altijd van toepassing.

Er is dus een wettelijk kader om de huisvesting voor seizoenarbeiders als zone-eigen en dus vergunbaar te beschouwen in een agrarisch gebied bij leefbare landbouwbedrijven. Ik verwijs verder ook naar artikel 100, eerste paragraaf, tweede lid, van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. Daarin staat: “Voor het bouwen of uitbreiden van een exploitatiewoning van een bedrijf in een daartoe volgens de voorschriften van het ruimtelijk uitvoeringsplan of gewestplan geschikt bestemmingsgebied, kan een stedenbouwkundige vergunning worden verleend voor een volume van maximum 1.000 kubieke meter, of 1.250 kubieke meter in geval van bewoning door meer dan één met het bedrijf verbonden gezin.”

De verblijfsgelegenheid voor seizoenarbeiders moet niet worden meegerekend in dat maximum voor zover het gaat over de tijdelijke verblijfsgelegenheid voor de arbeiders die mee instaan voor bijvoorbeeld de pluk van de appels en peren of de oogst van groenten. Dan gaat het over een tijdelijke huisvesting in een omgebouwde stal of dergelijke.

Minister Keulen had het in zijn antwoord ook over een evolutie naar meer dan louter tijdelijke verblijven. Wanneer het inschakelen van de arbeiders in intensievere landbouwprocessen zoals zaaien, oogsten, verwerken, verhandelen, een langer verblijf dan enkele maanden

vereist – in dat geval worden de arbeiders quasi mede-exploitanten van het bedrijf – moet de verblijfs- of in dat geval zelfs woongelegenheid van die mede-exploitant meegerekend worden in het vermelde maximum van 1250 kubieke meter. Dat was bijvoorbeeld het geval tijdens mijn jeugd toen een inwonende gast op de hoeve verbleef.

Meer regelgeving over deze materie bestaat er niet met betrekking tot de ruimtelijke ordening. In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet telkens geëvalueerd worden welke aanvragen stedenbouwkundig aanvaardbaar zijn en welke niet. Daarbij spelen vanuit mijn administratie een aantal bekommernissen mee waarvan ik er drie opsom.

De eerste is het vermijden van misbruiken zoals de ontwikkeling van tijdelijke verblijven tot volwaardige woningen of de latere afsplitsing van deze tijdelijke verblijven. We voeren hetzelfde debat met betrekking tot het kangoeroewonen in agrarische gebieden. Het voorkomen van misbruiken kan onder andere door de tijdelijke huisvesting te integreren in het hoevecomplex.

Een tweede bekommernis is het vermijden van bijkomende aansnijding van de open ruimte. Dit kan door de huisvesting bij voorkeur onder te brengen in leegstaande hoevegebouwen. Als nieuwbouw nodig zou zijn voor deze tijdelijke verblijfsgelegenheden, dan kan die immers in veel gevallen evengoed in het woongebied of in het woongebied met landelijk karakter worden opgericht, dan in het agrarisch gebied. We begrijpen allemaal de noodzaak voor de exploitant om permanent op zijn hoeve aanwezig te zijn, zeker in de landbouwsector. Het is echter niet noodzakelijk dat ook de seizoenarbeiders op de hoeve zelf verblijven. Wanneer seizoenarbeiders van de hoeve naar de velden moeten worden vervoerd, dan kunnen ze evengoed vanuit het aanpalende dorp naar het veld gebracht worden. Ik pleit dan ook voor enige voorzichtigheid bij het toestaan van nieuwbouw in agrarisch gebied wanneer het gaat over de opvang van dit soort arbeiders.

Tot slot moeten we zorgen voor een esthetisch verantwoorde inplanting. Dit kan door bij voorkeur permanente container- en caravanachtige toestanden te vermijden. Ik heb niets tegen de jaarlijkse tijdelijke plaatsing van containers als ze na een periode van acht of tien weken effectief verwijderd worden en het terrein in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld. Dergelijke tijdelijke plaatsing is trouwens stedenbouwkundig niet vergunningsplichtig.

Ik heb vernomen dat ook de meeste burgemeesters en de sector zelf streven naar duurzame oplossingen, zoals geïntegreerde verblijven in de bedrijfsgebouwen. Een probleem hierbij is dat zo’n oplossing zowel financieel als technisch niet van vandaag op morgen kan worden

gerealiseerd. Vandaar dat in sommige gevallen en in afwachting van een duurzame oplossing, een tijdelijke vergunning voor containerhuisvesting kan worden verleend. Wanneer de problemen zich voordoen, moeten ze ook opgelost worden. Het kader hiervoor wordt geboden door artikel 105 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

Paragraaf 4 stelt: “De geldigheidsduur van een stedenbouwkundige vergunning kan beperkt worden:”, en dan heb je het geval ten derde, ik citeer: “Wanneer het gaat om werken, handelingen en wijzigingen gedurende de periode die voorafgaat aan de oprichting van bouwwerken, aan de uitvoering van andere vergunningsplichtige werken of handelingen, of aan de verwezenlijking van de definitieve bestemming. De Vlaamse Regering kan bepalen in welke van deze gevallen de vergunning beperkt moet zijn in de tijd en kan de minimale en/of maximale geldigheidsduur vastleggen. De geldigheidsduur moet uitdrukkelijk worden opgenomen in de vergunning en de vergunning kan niet worden verlengd. Bij toepassing van het eerste lid, 3°, is de geldigheidsduur van de vergunning verbonden aan de oplevering van het bouwwerk of vergunningsplichtige werk, of het op andere wijze verwezenlijken van de definitieve bestemming. Na het verstrijken van de termijn is de vergunninghouder verplicht om de plaats te herstellen in de toestand waarin ze zich bevond vóór de uitvoering van de vergunning, tenzij voor het verstrijken van de termijn een nieuwe, al dan niet tijdelijke stedenbouwkundige vergunning wordt afgegeven.”

Dit lid is in hoofdzaak bestemd voor mensen die zelf willen bouwen en niet tegelijk de mogelijkheid hebben om een pand te huren, en die bijvoorbeeld een grote container plaatsen – ik heb ook al grote caravans gezien en sommigen bouwen eerst een garage waarin ze dan tijdelijk wonen. Men probeert op deze manier deze mensen de kans te geven om via een tijdelijke stedenbouwkundige vergunning een duurzame oplossing uit te werken. Het kader van artikel 105 moet perfect toelaten om in deze problematiek soelaas te brengen.

Die bepaling ten derde laat dus toe om te komen tot de verwezenlijking van een definitieve bestemming – in dit geval is dat een duurzame huisvestingsoplossing. Het is belangrijk te stellen dat een tijdelijke vergunning altijd voor een beperkte periode kan worden gegeven en dat de exploitant in de tijd dat de vergunning loopt, geacht wordt om te proberen die duurzame oplossing te realiseren. Als dat niet in één jaar kan, moet men een nieuwe vergunning aanvragen.

Wij moeten de vraag naar het wettelijke kader waardoor gemeenten terug autonoom tijdelijke vergunningen voor huisvesting voor seizoenarbeiders kunnen uitvaardigen omkeren. Het is algemeen de bedoeling dat gemeenten snel ontvoogd raken. Eens ze ontvoogd zijn, worden ze

geacht om zelf autonoom alle vergunningen uit te reiken, inclusief de tijdelijke vergunningen.

Via besluiten van de Vlaamse Regering werden bovendien in het verleden al een belangrijk aantal werken in agrarisch gebied vrijgesteld van het advies van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar. Ook daar kan de gemeente zelf vergunnen, maar het gaat meestal over de verbouwings- en uitbreidingswerkzaamheden aan de bedrijfsgebouwen van een land- of tuinbouwbedrijf. In een aantal gevallen zijn deze vrijgesteld. Daarvoor verwijs ik u naar het uitvoeringsbesluit. Het gaat dan meestal om zaken die al bij al een vrij geringe ruimtelijke weerslag hebben en behoren tot de evidente uitbating van een land- of tuinbouwbedrijf.

Het lijkt me niet evident dat we dit zullen kunnen door-trekken of toepassen op de verblijfsgelegenheid voor seizoenarbeiders. Ik ben op dit ogenblik niet geneigd om hiervoor niet ontvoogde gemeenten vrij te stellen van het advies van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar. Er zijn twee mogelijkheden. Ofwel zorgen ze dat ze aan de vijf ontvoogdingsvoorwaarden voldoen. Dan zijn ze ontvoogd en kunnen ze autonoom vergunningen afleveren, ook tijdelijke vergunningen. Ofwel zijn ze niet ontvoogd, en dan stel ik, zeker met betrekking tot de verblijfsgelegenheid voor seizoenarbeiders, dat zij onderworpen blijven aan het advies van de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar.

Laat mij duidelijk zijn over de provinciale stedenbouwkundige verordening. Ik ben er zeker niet tegen gekant. Het is natuurlijk niet mijn taak om aan de provincie richtlijnen te geven over hoe ze een dergelijke verordening zou moeten opstellen. Dat zou ingaan tegen de principes van subsidiariteit. Ik kan u wel, in het kader van de volledigheid, een aantal algemene principes meegeven.

Een dergelijke provinciale stedenbouwkundige verordening kan nooit afwijken van hogere reglementeringen en kan dus het gewestplan of het Kamerdecreet niet wijzigen. Die staan hiërarchisch altijd boven een provinciale stedenbouwkundige verordening.

De verordening kan geen eigen strafbepalingen bevatten. Die zijn immers voorzien in de regelgeving Ruimtelijke Ordening. De overtreding van de verordening is dan ook een bouw misdrijf dat als dusdanig bestraft zal worden. Dat gebeurt via de Inspectie RWO.

De verordening zou op algemene wijze kunnen vastleggen dat tijdelijke vergunningen voor containerachtige huisvesting slechts mogelijk zijn tot een bepaalde einddatum. Als ze op één vlak heel snel soelaas zou kunnen bieden, dan wel doordat ze met betrekking tot de vergunning voor containerachtige huisvesting een aantal spelregels vastlegt. Bijvoorbeeld over de opstelling: niet buiten een straal van x meter van bestaande

bedrijfsgebouwen. Je moet ze niet ergens in de wei plaatsen maar laten aansluiten op de bedrijfsgebouwen.

Er zijn ook spelregels over termijnen of met betrekking tot het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand. Dit zou het geweldige voordeel hebben dat de hele sector weet waaraan zich te houden en dat er geen competitief nadeel zou ontstaan tussen een gemeente waar men iets soepeler omspringt met de decreetgeving en een andere die dat niet doet. Daardoor krijg je inderdaad commerciële discriminatie en scheefrekkingsen. Ik heb intussen begrepen dat een goede kwalitatieve huisvesting van dit soort arbeiders er ook toe strekt om sneller en beter en langer dit soort arbeiders te kunnen aantrekken voor de opdracht die voor hen is weggelegd.

We zijn hiermee niet aan het einde van deze kwestie. Maar ik heb toch wel al enkele oplossingen aangereikt en ik ben bereid om dit samen met minister Keulen aan te pakken, ik neem aan op zijn initiatief.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Dank u voor het antwoord, mijnheer de minister. Het onderdeel Wonen situeert zich inderdaad vooral rond het Kamerdecreet. Daarom heb ik twee maanden geleden zelf een suggestie gedaan. Er kan maar voor één element binnen het Kamerdecreet een afwijking komen, namelijk voor de oppervlakenormering. Voor de rest is het Kamerdecreet volgens kwalitatieve criteria een goed decreet. Dat willen we ook zou houden.

Maar heb ik u voor de ruimtelijke ordening goed begrepen? Zegt u dat wat de tijdelijke vergunningen betreft, de gemeenten die ontvoogd zijn het vandaag al kunnen doen en dat voor de gemeenten die niet ontvoogd zijn de gewestelijke ambtenaar zijn goedkeuring moet geven over de aanvraag van een tijdelijke vergunning? Een provinciale stedenbouwkundige verordening kan dan soelaas bieden voor beide gevallen, de gemeenten die ontvoogd zijn en de gemeenten die niet ontvoogd zijn en die zich moeten richten tot het gewestelijke niveau.

Minister Dirk Van Mechelen: Dat hebt u goed begrepen.

Mevrouw Veerle Heeren: Wat de huisvesting betreft, is er altijd gevaar dat men permanent gaat huisvesten. U sprak over acht weken. Het is toch wat langer. Het gaat van 1 april tot 1 november, zes maanden dus. Het is een heen-en-weergaan van arbeidskrachten. Men mag wettelijk gezien, volgens federale regelgeving, 65 dagen werken. Die ploegen lossen elkaar af. De ene Poolse familie lost de andere af, maar men heeft wel vaak huisvesting van een half jaar op het domein zelf.

Minister Dirk Van Mechelen: Is dat geen knelpuntberoep?

Mevrouw Veerle Heeren: Ja, dat is een knelpuntberoep. Mijnheer de minister, ik heb zelf als student vijf jaar dat werk gedaan, met heel veel plezier, maar blijkbaar doen mensen dat niet meer graag. De pluk van de aardbeien is wel de zwaarste arbeid van de sector.

Ik hoop dat we ervoor kunnen zorgen dat de regelgeving klaar is tegen het begin van het seizoen in 2008.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik zal zelf het initiatief nemen om een schrijven te richten aan de bestendig afgevaardigden bevoegd voor Ruimtelijke Ordening om onze hulp aan te bieden bij het opstellen van deze provinciale stedenbouwkundige verordening. Wij hebben er ervaring mee.

Mevrouw Veerle Heeren: De seizoenarbeid bevindt zich vooral in Zuid-Limburg. Ik weet dat u afkomstig bent uit Kapellen. Is dat ook geen streek waar een beroep wordt gedaan op buitenlandse arbeidskrachten om bijvoorbeeld in de groenteteelt te werken?

Minister Dirk Van Mechelen: Nee, daarvoor moet u iets hoger gaan, richting Hoogstraten.

Mevrouw Tinne Rombouts: Mijnheer de minister, ik wil u eraan herinneren dat het niet enkel het probleem is van Hoogstraten, maar ook van de regio Mechelen en heel de Noorderkempen. We mogen niet spreken over het Limburgse probleem, want het is duidelijk ook een probleem in onze regio, de provincie Antwerpen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Joke Schauvliege tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de weigering van een stedenbouwkundige vergunning voor het aanbrengen van isolatie aan de buitenzijde van een woning of gebouw

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mevrouw Joke Schauvliege: Mijnheer de minister, sinds vorig jaar is de energieprestatieregeling van kracht. Er moeten bepaalde normen worden gerespecteerd. We hebben in de commissie hoorzittingen gehad over het klimaat. Daaruit is gebleken hoe belangrijk het is om gebouwen goed te isoleren. Men heeft in de hoorzitting ook gewezen op stedenbouwkundige hinderpalen op basis waarvan een aantal zeer goede maatregelen niet kunnen worden doorgevoerd.

Ik heb ondertussen ook heel wat reacties gekregen van mensen die de energieprestatieregeling willen toepas-

sen, daarvoor een advies hebben van een architect en plannen om het concreet in praktijk te brengen. Zij worden geconfronteerd met een weigering van een stedenbouwkundige vergunning.

De energieprestatieregeling legt een bepaald energiepeil op. Men moet het E100-plafond respecteren, zoniet kunnen er sancties volgen. In veel gevallen, zowel voor nieuwbouw als verbouwingen, geeft de architect het advies dat aan de buitenkant een gebouwschil aanbrengen de enige mogelijkheid is. Ik heb u eerder al een vraag gesteld naar de buitenisolatie. U zegt dat er altijd andere mogelijkheden zijn, zoals het aanbrengen van isolatie in de spouwmuur aan de binnenzijde. Ondertussen heb ik al een tiental aanvragen verzameld van specifieke gevallen waar isolatie aan de buitenkant de enige goede oplossing is.

Men stoot telkens op een weigering van de stedenbouwkundige vergunning, meestal gebaseerd op het feit dat dit een inbreuk is op de rooilijn. Het gaat soms maar om 10 of 20 centimeter, maar men is er heel strikt in. Ik heb u daarover eerder al een vraag gesteld (*Hand.* VI. Parl. 2005-06, nr. C254) U antwoordde toen dat isoleren belangrijk is, maar dat we ook respect moeten hebben voor het openbaar domein. In zoverre het geen visuele hinder betekent, rekening houdend met het beperkte aantal centimeters en wetende dat het om goede maatregelen gaat, moeten we er toch over nadenken of we geen uitzondering of versoepeling kunnen voorstellen.

Ik wil u daarover enkele vragen stellen. Hebt u weet van problemen op het terrein? Als het aanbrengen van isolatie aan de buitenzijde van een woning ertoe leidt dat de rooilijn lichtjes wordt overschreden zonder dat dit hinder op het vlak van de esthetiek of de veiligheid veroorzaakt, kan dan een uitzondering worden toegestaan of kunnen daartoe dan de voorschriften worden gewijzigd? Over welke instrumenten beschikt u om in de praktijk een oplossing aan te reiken?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, met uw eerste vraag wilt u weten of ik de problemen ken. U zegt dat u beschikt over een lijst van tien voorbeelden. De administratie is daarvan niet op de hoogte. Het zou bijgevolg nuttig zijn als u me die lijst bezorgt, zodat we een casuïstisch onderzoek kunnen instellen en precies weten wat het probleem is. In afwachting zal ik proberen om naar godsvrucht en vermogen een goed algemeen antwoord te geven.

U wekt de indruk dat de rooilijnproblematiek het bijna onmogelijk maakt om te voldoen aan de isolatiereglementering. De isolatiereglementering behoort voorts nog niet tot mijn bevoegdheid. Noch mijn administratie, noch ikzelf zijn grote specialisten ter zake. Uit op-

zoekingen blijkt volgens de administratie dat globale isolatie-eisen, zoals het te halen E-peil (E100) en de te halen K-waarde (K45) enkel voor nieuwbouw van toepassing zijn. Bij verbouwingen gelden er enkel eisen voor de verbouwde delen van het gebouw, of met andere woorden, voor nieuwe muren of nieuwe ramen. Die eisen gelden niet voor de bestaande gebouwdelen, aldus nog mijn administratie. Op basis van die bevindingen moeten we ervan uitgaan dat het bij nieuwbouw mogelijk is om de rooilijn te respecteren. Bij verbouwing is er tot vandaag geen enkele verplichting om de bestaande, te behouden gevels te isoleren. Als er problemen zijn, lijken ze mij dus alvast niet te wijten aan de isolatiereglementering. Deze reglementering is naar verluidt voldoende soepel, ook voor verbouwingen.

Om op uw tweede vraag over isolatie aan de buitenmuren van een woning te antwoorden, moet ik eerst wat uitleg geven over wat een rooilijn eigenlijk is en wat dat met zich meebrengt. Een rooilijn legt de grens vast tussen het openbaar domein en het privédomein. Men kan een rooilijn hebben die overeenkomt met de bestaande eigendomsstructuur. Een rooilijn kan ook een toekomstige, gewenste situatie weergeven. Er zijn dus twee mogelijkheden. In de meeste gevallen vormt de rooilijn het begin van de voortuin of de bouwlijn; in de andere gevallen ligt hij op wat als de gewenste positie wordt beschouwd.

U verwijst in uw vraag naar 'de rooilijnregel'. Wij gebruiken die term niet. In het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening wordt bitter weinig over de rooilijn gezegd. Er is slechts één artikel dat erover gaat: artikel 100, paragraaf 5. De tekst van die paragraaf luidt als volgt: "Er kan geen stedenbouwkundige vergunning worden verleend voor het bouwen, plaatsen van vaste inrichtingen of herbouwen op een stuk grond dat door een rooilijn is getroffen, of voor het uitvoeren van andere dan instandhoudings- of onderhoudswerken, welke al dan niet betrekking hebben op de stabiliteit, aan een door een rooilijn getroffen gebouw." Als we straks zouden moeten besluiten dat remediëring nodig is, dan zal dat aan deze paragraaf moeten gebeuren.

Dit artikel is in de eerste plaats bedoeld om verbouwingen tegen te houden van gebouwen waaraan een toekomstige rooilijn is verbonden. Dat is bekend. Het zou immers niet getuigen van goed bestuur om die verbouwing toe te staan en dan later over te gaan tot onteigening van een deel van het gebouw, met het oog op de realisatie van de rooilijn. Het artikel bevat verder een uitzonderingsbepaling van bijzondere gevallen waarin toch een vergunning kan worden toegestaan. Maar dat doet hier niet ter zake, dus daar ga ik niet verder op in.

Als mensen op vrijwillige basis hun voorgevel willen isoleren – en gelukkig gebeurt dat ook – dan kan het

voorkomen dat die isolatie de bestaande rooilijn overschrijdt. Soms kan dit wel een stedenbouwkundig probleem zijn. Ik denk daarbij aan de esthetische aspecten, of aan het feit dat het voetpad versmalt. In dat laatste geval wordt een stukje van het openbaar domein bezet. Er bestaat een gewestelijke stedenbouwkundige verordening over de voetpadbreedte: die moet ten minste 1,5 meter bedragen. Hebben de tien gevallen waarover u het hebt, betrekking op die situatie? Het kan evenwel dat in zo'n gewestelijke stedenbouwkundige verordening een afwijking wordt toegestaan en een versmald voetpad wordt toegelaten. Eigenlijk is dit meestal eerder een probleem van burgerrechtelijke dan van stedenbouwkundige aard. De burger voert immers werken uit die niet op zijn eigendom, maar op de eigendom van de overheid gelegen zijn. Ik zie in heel wat gevallen geen probleem. Toch moet er een regeling uitgewerkt worden. Die valt niet zozeer onder de bevoegdheid Stedenbouw. We zullen dat dan ook samen met minister Keulen bespreken.

Ik kan in het decreet Ruimtelijke Ordening niet bepalen dat een gemeente op haar grond een eigendomsrecht moet geven voor 20 of 25 centimeter. We kunnen vanuit de Vlaamse overheid wel een soort toelichtingsbrief sturen naar de gemeenten om hen aan te bevelen zich gunstig op te stellen tegenover dergelijke aanvragen, op voorwaarde dat er geen esthetische problemen zijn en dat de voetpadbreedte van de gewestelijke verordening behouden blijft. Ik ben dus graag bereid om een aanbeveling aan de gemeentebesturen te richten met betrekking tot deze concrete gang van zaken.

We hebben in het verleden nog eens een vergelijkbare kafkaïaanse toestand gekend. U herinnert zich ongetwijfeld het probleem van de plaatsing van gevelstrips. Men vroeg daar een stedenbouwkundige vergunning voor, maar die werd geweigerd. Er waren twee rechtsgronden voor die weigering: enerzijds zou het aantal kubieke meter van de woning daardoor virtueel verhogen en anderzijds kwamen de strips over de rooilijn.

We hebben dat toen opgelost door in artikel 3 van het besluit met betrekking tot functiewijzigingen en werken, handelingen en wijzigingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is, van 10 april 2000, de volgende zaken in te schrijven bij 'vergunde gebouwen': "Dakvlakvensters en/of fotonvoltaïsche zonnepanelen en/of zonneboilers in het dakvlak, tot een maximum van 20 percent van de oppervlakte van het dakvlak in kwestie; fotonvoltaïsche zonnepanelen en/of zonneboilers op een plat dak; het kaleien of pleisteren van gevels; het aanbrengen van steenstrips op een gevel; het aanbrengen van een waterwerende en isolerende afdekking op blinde zijgevels; het plaatsen van uitklapbare of uitrolbare zonneschermen aan ramen; het plaatsen van voorzetrolluiken enzovoort." We hebben in het besluit over de vrijstelling van de stedenbouwkundige vergunning nogal wat zaken opgenomen om de mensen toe te laten hun woning te isoleren, zonder een stedenbouwkundige vergunning.

Nu rest enkel nog een vraag rond het aanbrengen van steenstrips op een gevel, die ook een isolerende werking hebben. Naar men mij zegt, kan dat nu zonder vergunning. Als je echter een bestaande voorgevel hebt, en je plaatst daarvoor klassieke isolatie en je bouwt daarvoor nog eens een nieuwe paramentsteen – een spouwmuur, zoals wij dat noemen –, zit je eigenlijk op het openbaar domein te metselen. En je kunt van mij niet verwachten dat ik iemand via een stedenbouwkundige verordening een vergunning geef om op het openbaar domein te metselen.

Ik heb recent nog met de burgemeester van Antwerpen over een vergelijkbaar probleem gepraat, met name het plaatsen van cafètterrassen op het openbaar domein. Die terrassen beginnen met een planken vloer, nadien worden er zijpanelen bijgeplaatst en dan komt er een luifel over. Als die luifel versleten is, wordt het geheel dichtgetimmerd, met alle gevolgen van dien. Ook in mijn eigen gemeente bestaat er een dergelijk geval. De gemeente moest plots een kadastrale onroerende voorheffing betalen op een nieuw kadastraal inkomen. Dat bleek over een overdekt cafètterras te gaan dat op het gemeentelijke domein stond.

We mogen die problematiek niet te licht opvatten. We hebben geprobeerd om via het vrijstellingsbesluit al die kleine werkzaamheden te vergunnen en de kafkaïaanse discussie te doorbreken. Je moet die hele kwestie ook in haar geheel bekijken. Als er in een rij woningen één huis is met voorgevelisolatie van 20 tot 25 centimeter, is dat niet erg esthetisch.

Het is niet eenvoudig om zomaar bijkomend te reglementeren. Ik ben wel bereid om samen met minister Peeters te bekijken hoe we het probleem kunnen ondervangen. Ik ben in elk geval al heel ver gegaan. Wat die steenstrips betreft, stoort het natuurlijk niet echt als de ene gevel die heeft en de andere niet. Ik stel in mijn gemeente trouwens vast dat, zodra één persoon strips aan zijn gevel bevestigt, de rest al snel volgt. Zo wordt op termijn een hele façade aangepakt. En dat is een goede zaak, omdat het isoleert.

Mevrouw Joke Schauvliege: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het verwondert mij wel dat er bij uw kabinet geen problemen bekend zijn. Ik heb hier een brief bij van 18 mei 2006, waarin de problematiek uiteengezet wordt. Die brief is aan u gericht, maar er is nooit een antwoord op gekomen. Ik heb hier nog een aantal mails die ook naar uw kabinet gestuurd zijn. Ik veronderstel dat men op uw kabinet wel weet over welke gevallen het gaat. Ik kan u vanuit de praktijk vertellen dat er zich echt wel problemen voordoen.

Het verheugt mij dat u naar oplossingen wilt zoeken. We moeten de oplossing inderdaad zoeken in het vrijstellingsbesluit. U zegt dat steenstrips aanbrengen op

de gevel kan. Misschien moeten we daar nog iets verder in gaan. Als er bijvoorbeeld alleen een isolatielaag aangelegd wordt die het voetpad niet substantieel aantast, moet dat ook kunnen.

Minister Dirk Van Mechelen: Dat is vandaag al het geval: bepleisteren, kaleien, steenstrips aanbrengen enzovoort.

Mevrouw Joke Schauvliege: Er is nog ander isolatiemateriaal natuurlijk, mijnheer de minister. De regelgeving hinkt vaak wat achterop bij vooruitstrevende methoden. Een aantal nieuwe technieken heeft men niet altijd opgenomen in de regelgeving zodat ze in de praktijk niet kunnen worden toegepast.

Ik zou willen vragen om een werkgroep op te richten, misschien samen met het kabinet-Peeters, want de problemen zijn daar ook bekend. Men krijgt daar ook vaak reactie op de normering.

Minister Dirk Van Mechelen: Dat geldt voor nieuwbouw. Daar zit het grote verschil.

Mevrouw Joke Schauvliege: Voor een nieuwe aanbouw geeft dat ook grote problemen, mijnheer de minister.

Minister Dirk Van Mechelen: Het geldt enkel voor het nieuw aangebouwde gedeelte. Als iemand bijvoorbeeld achteraan zijn huis een keuken met sanitaire voorzieningen bouwt, dan geldt het daarvoor. Men moet dan niet ook de voorgevel isoleren. Dat is het grote verschil: het is enkel van toepassing op nieuwbouw. We zijn er natuurlijk voorstander van om alles te isoleren maar we moeten opletten met toe te staan dat men bij bestaande woningen 15 tot 20 centimeter uit de bestaande gevellijn komt. Men moet eens over het visuele aspect nadenken. Daar valt wat over te zeggen.

Ik vind het een goed idee om deze aangelegenheid eens te bespreken met het WTCB (Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf) dat daar in gespecialiseerd is en dat we eens horen wat de verzuchtingen zijn. Dat lijkt me vanuit ruimtelijke ordening een billijk voorstel.

Mevrouw Joke Schauvliege: Ik pleit ervoor om daar ook het kabinet-Peeters bij te betrekken zodat het multidisciplinair kan worden benaderd.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik verbied hen niet om het initiatief te nemen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de onhaalbaarheid voor particulieren van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2004 tot het vaststellen van een onderhoudspremie voor beschermde monumenten en stads- en dorpsgezichten

De voorzitter: De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, op 14 juli 2004 heeft de Vlaamse Regering een besluit uitgevaardigd waarmee de onderhoudspremies voor beschermde monumenten werden hervormd en waar voor het eerst ook een onderhoudspremie werd ingesteld voor stads- en dorpsgezichten. Dat was uiteraard een goede zaak. Ik heb evenwel de indruk dat de procedure om een onderhoudspremie voor stads- en dorpsgezichten te verkrijgen, soms ingewikkeld en vaag is en dat zij voor privépersonen moeilijk of zo goed als niet haalbaar is.

Vooraleer een particulier een dergelijke onderhoudssubsidie kan krijgen, moet hij eerst een herwaarderingsplan indienen ter goedkeuring van de minister. Een aantal van de elementen die hij daartoe bij de administratie moet indienen, lijken mij nogal problematisch. Het eerste element is niet echt een probleem, namelijk het kadasterplan met afbakening van het stads- of dorpsgezicht, met opgave van het gedeelte waarvoor een herwaarderingsplan wordt opgesteld en met opgave van de beschermde monumenten. Het tweede element is de vaststelling, beschrijving en verantwoording van de herwaarderingsdoelstellingen die voortvloeien uit de waarden die aan de grondslag liggen van de bescherming. Dat is al een stuk moeilijker. Het is immers de minister die een beschermingsbesluit heeft uitgevaardigd. Het is dus op zijn minst eigenaardig dat dan de privé-eigenaar daarvoor een verantwoording moet opstellen. Vooral bij de oudere beschermingsbesluiten is de motivering die indertijd tot de bescherming heeft geleid, heel beknopt en vaag. Bepaalde gebouwen werden bijvoorbeeld als stads- of dorpsgezicht beschermd vanwege hun beeldbepalende karakter of vanwege hun volume en schaal. Op basis daarvan moet de particuliere aanvrager van een onderhoudspremie wel een verantwoording opstellen waarom hij bepaalde herwaarderingsdoelstellingen naar voren schuift.

Dat lijkt me om tweeërlei redenen nogal onredelijk. Ten eerste kan men op basis van een dergelijke algemene en vage omschrijvingen uit de beschermingsbesluiten alles en niets afleiden voor wat de herwaarderingsdoelstellingen betreft. Welke doelstelling moet men afleiden voor een gebouw dat werd beschermd vanwege zijn volume en schaal of vanwege zijn beeld-

bepalende karakter of de industrieelarcheologische waarde? Behoort het vervangen van verrot raamwerk tot een herwaarderingsdoelstelling in deze context? Het vervangen of herstellen van scheefgetrokken deuren? Het aanbrengen van een goot waar er geen is? Enzo voort. Wie zal dat zeggen? De particulier zal dat alleszins niet, maar het wordt wel van hem gevraagd. In feite vraagt de overheid dat de particulier die subsidies wil ontvangen, zou verantwoorden waarom diezelfde overheid zijn eigendom heeft beschermd. Dat lijkt me de wereld op zijn kop. Het is niet aan de particulier om te bepalen waar de waarde van zijn beschermd goed ligt en wat daarom de herwaarderingsdoelstellingen kunnen zijn; dat is aan diegenen die het goed beschermd hebben, en dat is de overheid. Het lijkt me dan ook veel logischer dat de particulier de aanvraag tot herwaardering zou indienen, maar dat de administratie de herwaarderingsdoelstellingen omschrijft.

De particulier moet ook de lijst van erfgoedkenmerken, namelijk de structurele componenten, en/of de erfgoed-elementen, namelijk de visuele componenten, die in aanmerking komen voor onderhouds-, instandhoudings- en herwaarderingswerkzaamheden, aanduiden in zijn herwaarderingsplan. Hier gelden dezelfde opmerkingen als bij het vorige punt: niet alleen is dat allemaal uiterst vaag en subjectief, maar ook is het de administratie die tot bescherming is overgegaan op basis van die zogenaamde erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die zij heeft vastgesteld. In de meeste gevallen werden die echter nergens gespecificeerd, omdat die begrippen vroeger gewoon niet werden gehanteerd. Ik kan me moeilijk inbeelden dat alle privé-eigenaars de erfgoedkenmerken en de erfgoedelementen van hun eigendom kennen. Als ze al een vermoeden hebben, is het uiteindelijk toch de administratie die uitmaakt wat daar nu al dan niet onder valt. Ook hier lijkt het me dus aan de administratie en niet aan de particulier te zijn om dat vast te stellen. Eventueel moet de particulier ook nog een inventaris voorleggen van de toestand van zijn beschermd eigendom en moet hij een gericht historisch-archivalisch onderzoek laten uitvoeren. Dit is niet echt een verplicht onderdeel van het herwaarderingsplan, maar ook hier rijst de vraag waarom de particulier dit zou moeten doen. Weliswaar kan hij een inventaris voorleggen als hij bij Monumentenwacht is aangesloten en een rapport heeft laten opstellen over de toestand van zijn beschermd eigendom. Een historisch-archivalisch onderzoek kan hij echter alleen maar realiseren door een beroep te doen op specialisten. Dat kost over het algemeen toch ook weer een pak geld. Of hij zou het zelf moeten doen, maar dan zou hij zelf kunsthistoricus moeten zijn, neem ik aan.

De particulier moet niet alleen een opsomming geven, maar ook een verantwoording “van de concrete maatregelen die nodig zijn voor de herwaardering van het deel of geheel van het beschermde stads- of dorpsgezicht, gekoppeld aan een lijst van specifieke onderhoudswerk-

zaamheden die op basis van artikel 3,1° in aanmerking komen voor een onderhoudspremie”. Ook hier is het opnieuw aan de privé-eigenaar om aan te tonen dat onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk zijn. Dat is op zich alweer niet onoverkomelijk indien hij aangesloten is bij Monumentenwacht en over een rapport van Monumentenwacht beschikt over de staat van zijn beschermd goed. Ik heb echter de indruk dat het hele idee van het herwaarderingsplan uitgaat van een totaal verkeerde filosofie, namelijk dat het aan de particulier is om te bewijzen dat zijn door de overheid beschermd goed die bescherming waard was, dat het aan hem is te bewijzen welke elementen nu wel waardevol zijn vanuit het standpunt van de erfgoedzorg, en dat het eveneens aan hem is te verantwoorden waarom en hoe een herwaardering noodzakelijk is. Nochtans is hij het niet die het goed heeft beschermd en die er de erfgoedwaarde en erfgoedkenmerken van kent. Het is de overheid die dat heeft gedaan. Ik vind dus dat we mogen veronderstellen dat de overheid weet waarom ze dat heeft gedaan.

Ondertussen heb ik er, naar aanleiding van een schriftelijke vraag over een concreet geval, op gewezen dat die regeling er in de praktijk op neer komt dat ze zo goed als onhaalbaar is en dus uiteindelijk haar doel voorbijschiet. Ik meen dat dit besluit, althans wat dit onderdeel betreft, aan een drastische herziening toe is, in de zin van een administratieve vereenvoudiging voor de burger. Het is minstens aan de administratie om uit te maken wat de grondslag is van de bescherming van een goed en wat de erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken ervan zijn. Men kan er misschien over discussiëren of dat ook geldt voor de herwaarderingsdoelstellingen, daar het natuurlijk van de wil van de eigenaar afhangt of en in welke mate hij daar werk van wil maken. In elk geval is de huidige regeling, zoals althans blijkt uit de voorbeelden die ik ken, zeker ontmoedigend voor eigenaars die hun beschermd goed willen herwaarderen.

Mijnheer de minister, bent u het ermee eens dat de huidige regeling om een dergelijke onderhoudspremie te krijgen voor particulieren zo goed als onhaalbaar is, en dat een drastische hervorming en een administratieve vereenvoudiging zich opdringen? Indien u dat erkent, worden er ter zake concrete maatregelen in het vooruitzicht gesteld?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, het antwoord is ja.

Het kan niet de bedoeling zijn om in het kader van deze vraag in te gaan op al die concrete problemen en de vraag of dit raam of die deur daar al dan niet onder val-

len. Laat me duidelijk zijn: dossiers zoals dat van de Schemelbertmolen van Puurs hebben ook mij geleerd dat een goedbedoelde maatregel, namelijk voorzien in onderhoudspremies voor stads- en dorpsgezichten, in werkelijkheid niet zo gemakkelijk te verwezenlijken is. Ik heb voor mezelf heel dat dossier van die Schemelbertmolen eens laten kopiëren. Er bestaat een woord, dat met k begint en met a eindigt, dat hierop van toepassing is.

Aan de andere kant wil ik toch wel zeggen dat die onderhoudspremie, die er is gekomen door een van de laatste besluiten van mijn voorganger, de heer Van Grembergen, eigenlijk een goede zaak is. Het gaat over het besluit van 14 juli 2004, dat een kader creëert voor het verstrekken van een financiële tegemoetkoming voor onderhoudswerken aan stads- en dorpsgezichten. De opzet en het kader lijken me dus heel goed. Ze stroken ook volledig met de basisfilosofie die we nu toch al jaren propageren in het erfgoedbeleid en die erop neerkomt dat het beter is te voorkomen dan te genezen.

Met andere woorden, we proberen via een regelmatig en, belangrijker nog, tijdig onderhoud ervoor te zorgen dat dure restauraties achteraf vermeden kunnen worden. Het onderhoud moet dus tijdig gepland worden en liefst getuigen van een langetermijnvisie. Ik denk dat er onvoldoende rekening werd gehouden met de specificiteit van stads- en dorpsgezichten, waardoor wij nu met een aantal heel praktische problemen worden geconfronteerd.

De eerste vraag is eigenlijk wanneer iets wordt beschermd als stads- en dorpsgezicht. Dat is uiteraard in elk dossier verschillend. Toch kunnen er globale lijnen worden gedetecteerd. Heel vaak wordt een stads- of dorpsgezicht afgebakend rond één of enkele beschermde monumenten. Het meest klassieke voorbeeld is een dorpsplein met de pastorie, de kerk en het gemeentehuis. Het stads- en dorpsgezicht wordt dan afgebakend, waarbij natuurlijk meer dan de intrinsieke waarde van ieder gebouw afzonderlijk wordt gegarandeerd.

Zo was ik twee weken geleden te gast tijdens de festiviteiten rond de Maagdentoren in Zichem. Ik heb toen nog eens kunnen vaststellen dat er heel wat commotie kan bestaan over de heraanleg van het dorpsplein, dat niet geklasseerd was als stads- en dorpsgezicht. Er was nogal wat kritiek te horen op wat daar gebeurde. Een klassering als stads- en dorpsgezicht gebeurt juist om de erfgoedwaarde van de gebouwen, van bomen, van het plein zelf te beschermen. Dat is geen slechte zaak.

In de praktijk betekent dit dat sommige stads- en dorpsgezichten zeer groot in omvang zijn, zoals de begijnhoven, terwijl andere, zoals de Schemelbertmolen in Puurs, beperkt zijn tot de functionele omgeving van, in dit geval, een watermolen. Op het plan kunt u heel duidelijk de waterloop, de molen, de aanhorigheden en de zone die ervoor ligt, zien, die in het stads- en dorpsgezicht mee is opgenomen.

Precies omdat stads- en dorpsgezichten zo verschillend kunnen zijn, en omdat de intrinsieke waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming variëren, is het goed dat een onderhoudspremie alleen kan worden aangevraagd op basis van een planmatige aanpak, met name via een herwaarderingsplan, waarin vooral de visie op lange termijn wordt uiteengezet. Voor zover we de oorsprong van de regelgeving kunnen nagaan, vermoeden we dat men zich voor het verplicht maken van het herwaarderingsplan heeft gebaseerd op de regelgeving inzake landschappen, die in feite toch enigszins anders is dan die voor de bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten.

Conform het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, moeten in een landschapsbeschermingsbesluit onder andere worden opgenomen: “de doelstellingen van het toekomstig beheer die de optimale verwezenlijking van de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming omschrijven”. Volgens het decreet moet in het beschermingsbesluit van een dergelijk landschap heel duidelijk de doelstelling staan van het toekomstige beheer om ervoor te zorgen dat de waarde die aanleiding heeft gegeven tot de bescherming exact wordt omschreven.

Kortom, in een beschermingsbesluit van een landschap staat duidelijk aangegeven wat de intrinsieke waarden, de erfgoedkenmerken en -elementen zijn en hoe die door toekomstig beheer behouden kunnen blijven en versterkt worden. Om een en ander in de praktijk om te zetten, voorziet het bovendien expliciet in de mogelijkheid om een beheerscommissie op te richten waarin alle relevante personen, instellingen, verenigingen, diensten, met inbegrip van mijn administratie, betrokken zijn. Op deze manier kan een gedragen landschapsbeheersplan worden ontwikkeld. Zoals u weet, worden die plannen ook gesteund door het beleid.

En zo beland ik opnieuw bij het onderhoudspremiebesluit van 14 juli 2004. Het leek schijnbaar een goed idee om de toekenning van onderhoudspremies binnen beschermde stads- en dorpsgezichten te spiegelen aan het modernere landschapspremiestelsel. Dat was echt een stap vooruit: eerst visie, dan het beheersplan, de beheerscommissie. Er is duidelijkheid, de neuzen staan in dezelfde richting, de administratie, de gemeentebesturen en in sommige gevallen de provinciebesturen zitten mee aan tafel.

Impliciet wordt daarbij ook gekeken naar de lokale besturen die hierin het initiatief kunnen nemen en voor afstemming kunnen zorgen tussen de verschillende eigenaars. Dat is het voordeel van het Landschapsdecreet. Iedereen wordt erbij betrokken. Er is wel een voortrekker. In heel veel gevallen is de voortrekker een van onze publieke overheden. In het onderhoudspremiebesluit is men toen op zijn minst uit het oog

verloren dat voor sommige stads- en dorpsgezichten louter de privé-eigenaars de initiatiefnemers zouden kunnen zijn. Daar is een vergissing begaan inzake de methodologie. Het systeem werd gekopieerd en in een moderner kleedje gestoken. Er werd echter voorbijgegaan aan het feit dat het enkel privé-eigenaars zouden kunnen zijn die het initiatief zouden nemen. Bovendien is ook geen rekening gehouden met de randvoorwaarden, waarnaar ik al heb verwezen.

Zeker in het verleden beperkten veel beschermingsdossiers zich tot een opsomming van de intrinsieke waarden die aanleiding gaven tot de bescherming, en werd onvoldoende aandacht besteed aan de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die essentieel zijn voor het uittekenen van een goed beheer. Zo werd bijvoorbeeld onvoldoende aandacht besteed aan de beschrijving van de beeldbepalende elementen. Dat is echter juist karakteristiek voor een beschermingsbesluit: iets wordt beschermd om die reden en om die erfgoedkenmerken.

Van bij mijn aantreden in 2004 hebben we daar een punt van gemaakt. Beschermingsdossiers en -besluiten moesten veel duidelijker zijn. Ik kan u zeggen dat daar, in overleg met mijn administratie, zeer hard aan wordt gewerkt. De beschermingsdossiers zijn enorm geëvolueerd in samenstelling en volume. De meest recente zijn zeer nuttige instrumenten. Dat heeft in het begin voor heel wat gekreun en gezocht gezorgd. Het leverde vertraging op in de klassering van gebouwen. Men moet durven beslissen: vanaf nu doen we het anders, degelijker, breder gedragen, vollediger en beter omschreven. Dat zal tijdwinst en een hoger rendement meebrengen. Het kan niet de bedoeling zijn om op basis van een inventaris te beslissen: dit wordt beschermd omdat het beschermd wordt.

Dat neemt echter niet weg dat we voor de oudere dossiers moeten zorgen dat de herwaarderingsplannen mogelijk worden gemaakt, ook als ze op initiatief van een particulier worden gemaakt en bijvoorbeeld niet door een studiebureau in opdracht van een openbaar bestuur. De gemeente geeft niet de opdracht aan een studiebureau, maar een particulier neemt het initiatief. In die oude dossiers zijn weinig elementen concreet omschreven. Ook binnen de administratie is men daar overigens van overtuigd, en net daarom werd het voorstel ingediend om aan de hand van proefprojecten een leidraad op te stellen die dienstig kan zijn voor alle eigenaars en beheerders. Het besluit van 14 juli 2004 is een positieve zaak, maar we krijgen het niet gerealiseerd in de praktijk. We gaan vijf proefprojecten selecteren om te leren wat we moeten wijzigen en hoe we tot een oplossing kunnen komen.

Het dossier van de Schemelbertmolen maakt nog eens duidelijk dat zo een leidraad geen overbodige luxe is. Dat moet bijna een lijst zijn van punten van wat erin

moet staan en wat erin moet komen. Op die manier maken we een soort invuloefening in plaats van bij wijze van spreken het wiel of het warm water opnieuw uit te vinden. Ik heb daarom aan mijn administratie de formele opdracht gegeven om in een duidelijk traject te voorzien voor het opstellen van de herwaarderingsplannen, een traject waarbinnen zij, samen met de initiatiefnemer – ook die moet zijn verantwoordelijkheid nemen – bespreken wat de beeldbepalende elementen zijn en welke maatregelen genomen moeten worden om een goed beheer mogelijk te maken. Zoals u terecht stelt, kan dat voor een geheel of een gedeelte zijn. Men moet minstens een masterplanvisie op een algemeen niveau hebben met een zeer gedetailleerde omschrijving van het herwaarderingsplan.

Dat is uiteraard een belangrijke eerste stap. Het is nadien zaak voor de initiatiefnemer om dit te vertalen in een concreet plan waarin onder andere timing, middelen en planning zijn opgenomen. We maken vorderingen.

Ik beseft dat dit voor een particulier niet eenvoudig is, en daarom heb ik begin 2007 opdracht gegeven aan Monumentenwacht Vlaanderen om de dienstverlening uit te breiden met een kostencalculatie voor het onderzoek naar de fysische staat van het monument. Concreet wordt op basis van het toestandrapport een kostencalculatie uitgevoerd van de te verwachten onderhouds- en instandhoudingswerken samen met een prognose in de tijd – op korte termijn, binnen het jaar, binnen de vijf jaar... Men is aangesloten bij Monumentenwacht. Deze doet twee- à driejaarlijks onderzoek naar het onderhoud, stelt de gebreken vast en gaat over tot de volgende stap, namelijk de kostencalculatie, een timing. Zo weet de particulier waar hij aan toe is en welke premies hij kan aanvragen.

De nodige gespecialiseerde mensen zijn recent bij Monumentenwacht in dienst gekomen zodat alles binnenkort operationeel kan worden. Voor de Maagdentoren heeft Monumentenwacht naar aanleiding van een plaatsbezoek een eerste calculatie gemaakt.

In ieder geval toont al het voorgaande aan – daarom zei ik 'ja' bij het begin van mijn antwoord – dat de regelgeving inzake onroerend erfgoed aangepast moet worden aan onze hedendaagse noden en behoeften. Ik ben daarmee bezig. Ik kondig dit al twee jaar aan. Er wordt samen met mijn administratie hard verder gewerkt aan de voorbereiding van het ontwerp van basisdecreet onroerend erfgoed. Het zou klaar moeten zijn voor het zomerreces, zodat we het na de zomer kunnen goedkeuren. De krachtlijnen van dit nieuwe ontwerp van decreet omvatten enerzijds een afstemming van de bestaande beschermings- en financieringsprocedures. Anderzijds zal de wisselwerking tussen onroerend erfgoed en ruimtelijke ordening een rode draad moeten vormen. De problematiek inzake herwaarderingsplan-

nen voor stads- en dorpsgezichten wordt dus onderzocht in het kader van de voorbereiding van het ontwerp van basisdecreet. Ik wacht natuurlijk ook op de resultaten van de vijf proefprojecten.

De voorzitter: De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister. Dit komt positief over, al is het spijtig voor de mensen die ondertussen werden geconfronteerd met concrete dossiers en in kafkaïaanse toestanden zijn terechtgekomen.

Het feit dat u de problematiek onderkent en erkent, en dat er aan een oplossing gewerkt wordt, opent natuurlijk perspectieven. Ik kan alleen maar hopen dat de vijf proefprojecten, die nu blijkbaar lopen, zullen leiden tot een regelgeving waardoor het in de toekomst voor particuliere eigenaars makkelijker wordt om premies aan te vragen. Het zijn immers niet alleen de publieke, maar ook de particuliere eigenaars die kunnen meewerken aan de herwaardering van monumenten en dorpsgezichten. Dat is alleen maar positief. We wachten af hoe de zaak verder evolueert, maar we zijn heel tevreden dat u de problematiek erkent en onderkent.

Minister Dirk Van Mechelen: Het is heel belangrijk dat we ook zorgen voor een mentaliteitswijziging binnen de administratie. Toen een van mijn topambtenaren naar aanleiding van het instorten van de Maagdentoren verklaarde dat het een verdere fase was in het ruïnebeheer, rezen de haren mij te berge van ergernis.

We hebben een gelijkaardig dossier gekend naar aanleiding van een noodzakelijke opgraving in het licht van een bouwvergunning. Toen werd gezegd dat een werkgroep samengeroepen en geïnstalleerd moest worden op het gemeentehuis, en dat men niet mocht vergeten om een brief naar Brussel te sturen zodat er iemand kon langskomen. Ik vroeg me toen af waarom ze in hemelsnaam niet zelf de werkgroep konden samenroepen en ze er niet zelf voor konden zorgen dat er nadien geen vernietiging van het archeologische erfgoed kon plaatsvinden.

Wat dit dossier betreft, zijn er vijf proefprojecten. Het is niet omdat die vijf werden geselecteerd, dat we de Schemelbertmolen niet zullen aanpakken. Ik stel voor om de administratie, het kabinet en de betrokken eigenaars eens samen te brengen en te bekijken wat er precies mankeert aan het dossier, hoe het bijgestuurd kan worden, waarna we het dossier kunnen hernemen en ervoor kunnen zorgen dat we eindelijk aan de grond van het probleem kunnen remediëren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
